



بدون توجه به عالم غیب علوم انسانی جامعی نخواهیم داشت

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه با بیان اینکه بدون ارتباط با غیب، علوم انسانی ممکن نیست،

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه با بیان اینکه بدون ارتباط با غیب، علوم انسانی ممکن نیست، اظهار کرد: به دلیل اینکه همه جهان محسوس عالم انسانی، محکوم جهان غیبی است، انسانی که به غیب احاطه ندارد، قطعاً نمی‌تواند علوم انسانی جامعی داشته باشد.

محسن اراکیبه گزارش ایکننا، آیت‌الله محسن اراکی، استاد حوزه علمیه ۲۵ خردادماه در همایش علوم انسانی - اسلامی در اندیشه علامه محمدتقی مصباح یزدی با بیان اینکه شهید صدر معتقد بود که می‌توانیم استقرار قرآنی برای علوم انسانی اسلامی داشته باشیم و ایشان به آن باور داشت، گفت: حسی بودن و غیر حسی و تجربی بودن و تجربی نبودن یک گزاره در علمی بودن و نبودن آن تاثیری ندارد و این اولین تفاوتی است که علوم انسانی غربی با علوم انسانی اسلامی دارد.

وی با بیان اینکه بسیاری از آنچه که به عنوان علم مطرح است علم نمی‌دانیم زیرا مبانی برهانی ندارد، اظهار کرد: بسیاری از این علوم مبتنی بر استقرای ناقص و حدس و گمان و ظن است و با حدس نمی‌توان به قضایای یقینی دست یافت. از این هم که بگذریم بعد از تعریف علم باید به تعریف انسان برسیم تا ببینیم انسانی بودن علم یعنی چه و اگر انسان را هم تعریف کردیم انسانی بودن علم به چیست که باز در اینجا با هم اختلاف داریم.

استاد درس خارج حوزه علمیه اظهار کرد: اینکه می‌گوییم علوم انسانی حرف روی هوا نیست زیرا ما از تعریف علم انسانی با غرب اختلاف نظر داریم تا به مبانی و منابع و ... برسیم؛ انسانی بودن علم از منظر علامه مصباح یزدی، علمی است که محور آن تفکر انسان باشد و علمی را علوم انسان می‌گوییم که موضوع آن تفکر و اندیشه انسانی باشد.

آیت‌الله اراکی با بیان اینکه ما اراده انسانی معطوف به تفکر و سنجش و اندیشه را علوم انسانی می‌دانیم نه هر علمی که موضوعش بدن انسان است، اظهار کرد: به تعبیری ما موضوع علوم انسانی را رفتارهای ارادی برخاسته از سنجش در انسان می‌دانیم و حاضریم این مسئله را ثابت کنیم؛ علم پزشکی در مورد درمان انسان بحث می‌کند، ولی آن را علوم انسانی نمی‌دانیم، زیرا به رفتار انسانی از جهت ارادی بحث نمی‌کند. علوم انسانی بدون عالم غیب!

وی با بیان اینکه معتقدیم بدون غیب، نمی‌توان علوم انسانی داشت، تصریح کرد: غیب هم دو حوزه را شامل است؛ یکی حوزه غیب درون انسانی و دیگری غیب برون انسانی؛ این جهانی که انسان در آن زندگی می‌کند با هر معیاری که به آن نگریسته شود، یعنی اعم از معیارهای حسی و تجربی و غیر حسی و غیر تجربی باز غیبی وجود دارد که دیگر حس و تجربه نمی‌تواند به آن دسترسی داشته باشد و البته جهان حس نسبت به جهان غیب، مانند یک قطره در برابر دریاست و جهان محدود در برابر نامحدود، چیزی محسوب نمی‌شود.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه با بیان اینکه بدون ارتباط با غیب، علوم انسانی ممکن نیست، اظهار کرد: بخش اعظم جهان درون انسان هم جهان غیبی درون انسانی است؛ اولاً به دلیل اینکه همه جهان محسوس عالم انسانی، محکوم جهان غیبی است که نام آن را روح یا نفس یا ... بگذارید؛ در جهانی که عواطف و انگیزه‌ها و اندیشه‌ها و احساسات، وجود دارد برون‌داد غیب درون یا بیرون از انسان است و انسانی که احاطه به غیب ندارد، قطعاً نمی‌تواند علوم انسانی جامعی داشته باشد.

استاد درس خارج حوزه علمیه با بیان اینکه بدون اتصال با غیب، نه تنها علوم انسانی اسلامی داریم بلکه باید داشته باشیم، گفت: برخی معنای نقل را نمی‌فهمند؛ گاهی برخی متفلسفینی که نه با علوم روز و فلسفه و علوم انسانی و ... آشنا نیستند، از سوی غربی‌ها به فیلسوف تبدیل می‌شوند و سخنان آنها را به خورد ما می‌دهند که مایه تعجب است؛ ما اگر بخواهیم علمی به نام علم انسانی داشته باشیم باید به نقل مراجعه کنیم. برخی مفهوم نقل را نفهمیده‌اند

وی افزود: برخی می‌گویند علوم انسانی شما نقلی است؛ کسانی که این سخن را می‌گویند مفهوم عقل و نقل را نفهمیده‌اند زیرا همه نقلمان منتهی به عقل است و به خصوص در تفکر حوزوی، همه نقل در منابع و نتایج و روش استنباط عقلانی است. در

روایات بیان شده است که العقل ما عبد به الرحمان و اکتسب به الجنان و این عقل همان عقل قبل از تشریح است؛ مگر می تواند کسی ادعای دانش و علم بکند و نظم عجیب حاکم بر جهان و تصرف غیب در عالم محسوس را ببیند و بعد منکر علوم انسانی مبتنی بر غیب شود؟ اثبات توحید و نبوت و ... همه مبتنی بر استدلال عقلی است و نقل ما در مبادی، مقدمات و روش و استنباط همگی عقلانی است.

وی با بیان اینکه علوم انسانی اسلامی یعنی داده هایی که ما به روش علمی از منابع دینی یا عقل استفاده می کنیم و صحت و حجیت این منابع دینی را هم با عقل اثبات می کنیم.

آیت الله اراکی تصریح کرد: بزرگان زیادی در یک قرن اخیر در جهان اسلام داشتیم که در علوم انسانی اسلامی فعالیت ارزشمندی داشتند و داشته های علوم انسانی اسلامی ما به صورت پراکنده خیلی زیاد است ولی در بین این بزرگان کسی که گسترده تر و جامع تر از همه به این زمینه ورود کرده است علامه مصباح بوده است به گونه ای که ما با یک مکتب در اندیشه ایشان روبرو هستیم، لذا می توان علامه مصباح را پدر علوم انسانی اسلامی دانست.